

دوره ۱۷، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰

صفحه: ۱۵۶-۱۳۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۱۳

مطالعات روان‌شناختی

مقاله پژوهشی

تاریخ ارسال: ۱۴۰۰/۵/۲۸

Doi: 10.22051/PSY.2021.37338.2497

https://psychstudies.alzahra.ac.ir/article_5626.html

نقش تکانشگری، کارکردهای اجرایی و بهوشیاری زمینه‌ای در بروز رفتارهای پرخطر جوانان

مرضیه اصغری^۱، محمدحسین عبداللهی^{۲*}، مهناز شاهقلیان^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تکانشگری، کارکردهای اجرایی و بهوشیاری زمینه‌ای در بروز رفتارهای پرخطر جوانان صورت گرفت. این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان دانشگاه‌های سراسری تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل دادند. از بین آنها تعداد ۳۸۰ دانشجو با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس از طریق فراخوان اینترنتی انتخاب شدند. آنها به مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی (زاده محمدی و همکاران)، تکانشگری بارت (پاتون و همکاران)، پرسشنامه توانایی‌های شناختی (نجاتی) و پرسشنامه پنج وجهی بهوشیاری (بایر و همکاران) پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه سلسله مراتبی تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد بین متغیر تکانشگری و کارکردهای اجرایی (به جز شناخت اجتماعی) با رفتارهای پرخطر رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین بین رفتارهای پرخطر با بهوشیاری زمینه‌ای و عامل‌های توصیف و عمل همراه با آگاهی رابطه‌ای منفی و معنی‌دار وجود دارد. نتایج رگرسیون نشان داد که کارکردهای اجرایی به طرز معناداری گرایش به رفتارهای پرخطر در جوانان را پیش‌بینی کرد. از نتایج به‌دست آمده می‌توان به منظور تعیین اولویت‌های آموزشی و درمانی با هدف کمک به پیشگیری و کنترل چنین رفتارهای پرخطری در قشر جوان جامعه بهره برد.

۱ دانشجوی کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. m.asghari6465@gmail.com

۲ نویسنده مسئول). دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. abdollahimh@yahoo.fr

۳ استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. mshahgholian@gmail.com

۱۳۸ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

کلید واژه‌ها: بهوشیاری زمینه‌ای، تکانشگری، رفتارهای پرخطر، کارکردهای اجرایی

مقدمه

بسیاری از صاحب‌نظران در این مورد اتفاق نظر دارند که جوانی یکی از چالش برانگیزترین دوران‌های رشد انسان است و از سوی دیگر، زندگی انسان در عصر تکنولوژی و فراتکنولوژی توأم با غفلت از برخی ارزش‌های اجتماعی و شیوع رفتارهای پرخطر است که ضمن تهدید سلامت روانی، اجتماعی و عاطفی انسان می‌تواند بر پیکر وجودی او لطمه‌های جبران ناپذیری وارد آورد (خجندی، بانسی، شریفی و محسنی، ۱۳۹۷). جوانان با انتخاب‌های پر مخاطره و تاکید بر ارزش پاداش، هزینه‌ی تقبل شکست را دست‌کم می‌گیرند. آن‌ها به انتظار دریافت پاداشی فوری، به سرعت به انتخاب‌های پر مخاطره پاسخ می‌دهند و از پیامدهای منفی‌ای که اثر آن‌ها تا مدت‌ها باقی خواهد ماند غافل هستند (رینولدز، باسو، میلر، ویتسید و همکاران^۱، ۲۰۱۹). رفتارهای پرخطر^۲ رفتارهای مخربی هستند که پیامدهای منفی و مشکل‌سازی را برای فرد انجام‌دهنده به همراه دارند و گاهی به سایر افراد جامعه نیز صدمات جبران ناپذیری می‌زنند (کورن و بونی-نواچ^۳، ۲۰۱۸). عوامل شخصیتی می‌تواند به عنوان یکی از دلایل روان‌شناختی در بروز رفتارهای پرخطر به حساب آید (کلوانی، ۱۳۹۶)؛ به طوری که خطرپذیری^۴ رابطه‌ی بسیار نزدیکی با تکانشگری^۵ دارد و می‌تواند پیش‌بینی کننده‌ی برخی از رفتارهای پرخطر مانند مصرف

1 Reynolds, Basso, Miller, Whiteside, Combs

2 risky- taking behaviours

3 Korn & Bonny-Noach

4 risky- taking

5 impulsivity

مواد مخدر، مصرف الکل و رفتارهای جنسی نایمن باشد (هرمان، کریچلی و دوکا^۱، ۲۰۱۸). تکانشگری عاملی است که هم در سوق دادن فرد به سمت رفتارهای خطرپذیر و هم به عنوان هسته‌ی مرکزی در ایجاد رفتارهای پرخطر و برنامه ریزی نشده نقش دارد (تیموری، رضانی و یزدان پناه، ۱۳۹۸). تکانشگری نشان‌دهنده‌ی گرایش افراد به صورت خودبه‌خودی و بدون پیش‌بینی پیامدها در پاسخ به محرک‌های محیطی یا عوامل دیگر و ترجیح دادن ارضای کوتاه مدت و فوری نسبت به پاداش‌های طولانی مدت و با تاخیر است (لازاروس، روو، پالتر و پاول^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). پاتون، استنفورد و بارت^۳ (۱۹۹۵) برای تکانشگری نظریه‌ای کلی شامل عوامل شناختی، محیطی، رفتاری و زیستی را با سه بُعد متمایز از هم در نظر گرفته‌اند: الف) بُعد حرکتی^۴ (اقدام بدون تأمل و فکر)، ب) بُعد شناختی^۵ (تصمیم‌گیری سریع شناختی و نداشتن پایداری شناختی) و ج) بدون برنامه‌ریزی^۶ (کاهش توجه و تمرکز بر روی آینده). مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که تکانشگری با رفتارهای جنسی نایمن (لی، بروس، باه و بروس^۷، ۲۰۱۸؛ تیموری و همکاران، ۱۳۹۸؛ رینولدز و همکاران، ۲۰۱۹)، سوء مصرف الکل و مشکلات مرتبط با آن (استاماتز و لائو- باراکو^۸، ۲۰۱۷) و رانندگی پرخطر (لازاروس و همکاران، ۲۰۱۹) ارتباط دارد. یکی دیگر از دلایل افزایش سطح خطرپذیری در جوانان پاسخ به تغییرات عصبی پیوسته از جمله بلوغ و رشد

1 Herman, Critchley, Duka

2 Lazuras, Rowe, Poulter, Powell

3 Patton, Stanford, Barrett

4 motor impulsivity

5 cognitive impulsivity

6 non planning impulsivity

7 Lee, Brook, Pahl &

8 Stamatosa & Lau-Barraco

۱۴۰ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

مغز به‌ویژه در قشر پیشانی^۱ است که در مدیریت عملکرد کارکردهای اجرایی^۲ نقش مهمی دارد (پیچ، کایلیگیان، اسمیت^۳ و هانتز، ۲۰۱۸). کارکردهای اجرایی چنین به‌کار بردند که به‌عنوان مهارت‌های شناختی مرتبط با کنترل افکار و رفتار است (کلارو، دوستالر، استیون و شاو^۴، ۲۰۱۹). کارکردهای اجرایی شامل کنترل توجه از بالا به پایین و مهار تکانه‌های کوتاه مدت برای رسیدن به اهدافی بلند مدت است (روو، دیوتا، دمیر، وانگر و همکاران^۵، ۲۰۲۰)؛ به‌طوری که این مکانیسم‌ها به فرد اجازه می‌دهند تا رفتار خود را برای دستیابی به اهداف، سازماندهی کنند (رینولدز و همکاران، ۲۰۱۹). نتایج برخی از مطالعات نشان می‌دهد که کارکردهای اجرایی با برخی از رفتارهای پرخطر از جمله مصرف مواد مخدر و رفتارهای ضد اجتماعی (رینولدز و همکاران، ۲۰۱۹)، روابط جنسی ناایمن (روو و همکاران، ۲۰۲۰)، ارسال پیام کوتاه حین رانندگی با خطر تصادفات جاده‌ای (هایاشی، رورا، مدیکو، فارمن و همکاران^۶، ۲۰۱۷) ارتباطی معنی‌دار دارد. نتایج پژوهش پیچ و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد افرادی که نمره‌ی کمتری در کارکردهای اجرایی به‌دست آورده‌اند به میزان بیشتری در بروز رفتارهای پرخطر و مصرف مواد مخدر مشارکت داشته‌اند. در سال‌های اخیر، پژوهش‌هایی در رابطه با کشف بالقوه‌ی بهوشیاری زمینه‌ای^۷ در ارتباط با ارتقای سطح سلامت روان‌شناختی و بهزیستی در جمعیت غیر بالینی انجام گرفته است (شوگ، دیلانی، دیلانی، استراگ و همکاران^۸، ۲۰۱۹). بهوشیاری زمینه‌ای گرایشی عمومی به آگاه بودن و توجهی هدفمند

1 frontal cortex

2 Claro, Dostaler, Steven, Shaw

3 Duta, Demeyere, Wagner

4 Hayashi, Rivera, Modico, Foreman

5 dispositional mindfulness

6 Hayashi, Rivera, Modico, Foreman

7 dispositional mindfulness

8 Shook, Delaney, Delaney, Strough

و بدون قضاوت نسبت به تجربه‌های (درونی، بیرونی، مثبت و منفی) است که در لحظه‌ی اکنون رخ می‌دهند (کابات-زین^۱، ۲۰۰۳؛ به نقل از شوک و همکاران، ۲۰۱۹). بهوشیاری زمینه‌ای را می‌توان تمرین یا حالتی ذهنی دانست که با توجهی متمرکز و نظارت همراه است (کامران، ۱۳۹۷).

بر اساس تحقیقات روان‌سنجی، بهوشیاری زمینه‌ای دارای ساختاری چندبُعدی و پنج وجه مجزا است. این پنج وجه شامل مشاهده^۲، توصیف^۳، عمل همراه با آگاهی^۴، قضاوت نکردن^۵ و عدم واکنش^۶ است (بایر، هاپکینز، کریتمیر، اسمیت و همکاران^۷، ۲۰۰۶). افراد بهوشیار توجه بیشتری به رفتارهای خود دارند؛ بنابراین، توانایی بیشتری در شروع و مهار یک رفتار خواهند داشت (بروان و رایان^۸، ۲۰۰۳). افزایش بهوشیاری زمینه‌ای به عنوان عاملی محافظت‌کننده در پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر و اعتیادآوری مانند: مصرف مواد مخدر، الکل (زتو، اسپانماکرز، مین، و واترز^۹، ۲۰۱۹؛ سینگل، بلویکیوس، جانسون و کیو^{۱۰}، ۲۰۱۹)، استفاده‌ی مفرط از تلفن همراه^{۱۱} (ریگان، هریس، ون لون، ناناواتی و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۰) و افزایش مدت ترک سیگار و مکانیسمی مناسب برای مدل‌های اعتیاد (هپنر، اسپیرز، کوریا-فرناندز، کاسترو و همکاران^{۱۳}، ۲۰۱۶) محسوب می‌شود. با توجه به پیشینه، تحقیقات اندکی این موضوع را در بزرگسالان

-
- 1 Kabat-Zinn
 - 2 observing
 - 3 describing
 - 4 acting with awareness
 - 5 non-judging
 - 6 non-reactivity
 - 7 Baer, Hopkins, Krietemeyer, Toney
 - 8 Brown & Ryan
 - 9 Szeto, Schoenmakers, Mheen, Waters
 - 10 Single, Bilevicius, Johnson, Keough
 - 11 cellphone over use
 - 12 Regan, Harris, Van Loon, Nanavaty
 - 13 Heppner, Spears, Correa-Fernández, Castro

۱۴۲ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

سالم مورد مطالعه قرار داده‌اند و نیز تعداد کمی از آن‌ها به‌طور همزمان اهمیت تکانشگری، کارکردهای اجرایی و بهوشیاری زمینه‌ای را ارزیابی کرده‌اند. علاوه‌براین، اکثر تحقیقات منحصراً بر مصرف مواد مخدر متمرکز شده‌اند درحالی‌که سایر حوزه‌های رفتار پرخطر نیز نیاز به بررسی دارند؛ لذا شناسایی عوامل زمینه‌ساز و تداوم‌بخش رفتارهای پرخطر حیاتی و مهم به‌نظر می‌رسد. این نوع از پژوهش‌ها به اقدامات پیشگیرانه در جهت تغییر رفتار در سطح فردی، اجتماعی و تدوین برنامه‌های مداخله‌ای در رابطه با کاهش رفتارهای پرخطر کمک می‌کند. براین‌اساس، هدف پژوهش حاضر تعیین نقش تکانشگری، کارکردهای اجرایی و بهوشیاری زمینه‌ای در بروز رفتارهای پرخطر است که با فرضیه‌های زیر آزمون می‌شوند: ۱- بین تکانشگری و رفتارهای پرخطر جوانان رابطه وجود دارد. ۲- بین کارکردهای اجرایی و رفتارهای پرخطر جوانان رابطه وجود دارد. ۳- بین بهوشیاری زمینه‌ای و رفتارهای پرخطر جوانان رابطه وجود دارد.

روش

طرح پژوهش حاضر از نوع توصیفی و همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل دانشجویان ۱۸ تا ۲۵ ساله‌ی در حال تحصیل در دانشگاه‌های (خوارزمی، تهران، صنعتی شریف، علم و صنعت و علامه طباطبایی) در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه در پژوهش حاضر، به پیشنهاد جیمز استیونس^۱ تعداد ۱۵ مورد برای هر متغیر پیش‌بین در تحلیل رگرسیون چندگانه در نظر گرفته شد (اصغری، عبداللهی و شاهقلیان، ۱۴۰۰). پژوهش حاضر دارای

۲۳ متغیر است که اگر در ۱۵ ضرب گردد، حجم نمونه ۳۳۵ نفر خواهد بود. تعداد پرسشنامه جمع‌آوری شد. در مجموع ۳۸۰ دانشجو در پژوهش شرکت کردند و ۸۶ نفر از افراد شرکت‌کننده از پژوهش خارج شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل رضایت شخصی، محدودی سنی ۱۸ تا ۲۵ سال، تحصیل در یکی از دانشگاه‌های سراسری شهر تهران بود. کامل پاسخ ندادن به پرسشنامه، وجود مشکلات جدی جسمانی و روان‌شناختی به‌عنوان ملاک‌های خروج از پژوهش در نظر گرفته شد. با توجه به شرایط خاص جامعه و اعمال محدودیت‌ها در تردد و ارتباطات اجتماعی در دوران همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ داده‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری و اجرای اینترنتی جمع‌آوری شد. روش کار به این شکل بود که پرسشنامه‌ی الکترونیکی به‌صورت اینترنتی در سایت معتبر پرس‌لاین انجام گرفت که طراحی پرسشنامه را بر عهده دارد. پرسشنامه‌ی الکترونیکی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی در اختیار دانشجویان قرار گرفت. ابزارهای مورد استفاده در این مطالعه عبارت‌اند از:

مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی^۲ (IARS): این مقیاس را زاده‌محمدی، احمدآبادی و حیدری (۱۳۹۰) با بهره‌گیری از دو پرسشنامه‌ی خطرپذیری نوجوانان ایرانی^۳ (ARQ) (گالانه، مور، موس و بوید^۴، ۲۰۰۰) و پیمایش رفتار پرخطر جوانان^۵ (YRBS) (مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، ۲۰۰۳) تدوین کردند و شامل ۳۸ گویه و ۷ زیرمقیاس رفتارهای مرتبط با مصرف مواد مخدر، مصرف الکل، مصرف سیگار، خشونت، رابطه و رفتار جنسی، رابطه با جنس مخالف، رانندگی خطرناک و یک

1 covid-19

2 Iranian Adolescence Risk-Taking Scale

3 Adolescents Risk-taking Questionnaire

4 Gullone, Moore, Moss & Boyd

5 Youth Risk Behavior Survey

6 Centers for Disease Control and Prevention

۱۴۴ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

حیطه‌ی کلی رفتار پرخطر است. سوالات بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱ = کاملاً موافقم تا ۵ = کاملاً مخالفم) نمره‌گذاری می‌شود. نمره‌ی کلی این مقیاس از ۳۸ تا ۱۹۰ خواهد بود و نمره‌ی بالاتر نشان دهنده میزان خطرپذیری بیشتر است. اعتبار این مقیاس به روش همسانی درونی و با کمک آلفای کرونباخ و اعتبار سازه آن با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی و روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی بررسی شده است. نتایج حاکی از آن است که میزان اعتبار IARS و زیر مقیاس‌های آن برای کل مقیاس ۰/۹۴، مصرف مواد مخدر ۰/۹۰، مصرف الکل ۰/۹۰، مصرف سیگار ۰/۹۳، خشونت، ۰/۷۸، رابطه و رفتار جنسی ۰/۸۷، رابطه با جنس مخالف ۰/۸۳ و رانندگی خطرناک ۰/۷۴ محاسبه شد. ثبات درونی کل مقیاس بر اساس نمونه‌ی پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۲ و زیر مقیاس‌های آن به ترتیب برابر با ۰/۷۸، ۰/۸۴، ۰/۸۸، ۰/۷۱، ۰/۸۶، ۰/۷۹ و ۰/۸۰ به دست آمد.

مقیاس تکانشگری بارت^۱ (BIS): مقیاس تکانشگری بارت شامل ۳۰ گویه است و سوالات به صورت چهار گزینه‌ای بر اساس طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (۱=هرگز تا ۴=همیشه) نمره‌گذاری می‌شود (پاتون و همکاران، ۱۹۹۵). محتوای این مقیاس در قالب سه عامل تکانشگری نسخه‌ی اصلی این ابزار، سه عامل بدون برنامه‌ریزی، تکانشگری حرکتی و تکانشگری شناختی خلاصه می‌شود. پاتون و همکاران (۱۹۹۵) پایایی درونی برای نمره‌ی این آزمون را از ۰/۷۹ تا ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند. همچنین تمامی گویه‌ها دارای نمره‌گذاری مثبت اند. در ایران جاوید، محمدی و رحیمی (۱۳۹۱) به منظور بررسی ساختار عاملی این مقیاس از روش تحلیل عامل اکتشافی با روش مؤلفه‌های اصلی چرخش واریماکس

1 Barratt Impulsiveness Scale

استفاده کرده‌اند. نتایج این تحلیل حاکی از وجود سه عامل تکانشگری بدون برنامه‌ریزی، حرکتی و شناختی بود. روایی همگرایی این مقیاس با محاسبه‌ی ضریب همبستگی زیرمقیاس‌ها با یکدیگر تایید شد. مقیاس تکانشگری از دو روش آلفای کرونباخ و باز آزمایی مورد تحلیل قرار گرفت که به ترتیب ۰/۸۱ و ۰/۷۷ به دست آمد. ثبات درونی کل مقیاس بر اساس نمونه‌ی پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۴ و خرده‌مقیاس‌های تکانشگری حرکتی ۰/۷۹، تکانشگری بدون برنامه‌ریزی ۰/۶۸ و تکانشگری شناختی ۰/۶۱ به دست آمد.

پرسشنامه توانایی‌های شناختی^۱ (CAQ): این پرسشنامه را نجاتی (۱۳۹۲) تهیه و هنجاریابی کرده است دارای ۳۰ گویه و ۶ خرده مؤلفه‌ی حافظه، کنترل مهارتی^۲ و توجه انتخابی^۳، تصمیم‌گیری^۴، برنامه‌ریزی، توجه پایدار^۵، شناخت اجتماعی^۶ و انعطاف‌پذیری شناختی است که بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (تقریباً هرگز=۱ تا تقریباً همیشه=۵) نمره‌گذاری می‌شود. نمره‌ی بالا در توانایی‌های شناختی نشان دهنده‌ی مشکلات شناختی بیشتری است. همچنین سوالات ۲۴، ۲۵ و ۲۶ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (بگیان کوله مرز، کرمی، مومنی و الهی، ۱۳۹۷). پایایی پرسشنامه در پژوهش نجاتی با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آلفای ۰/۸۳ و همسانی درونی زیر مؤلفه‌ها برای حافظه ۰/۷۵، کنترل مهارتی و توجه انتخابی ۰/۵۷، تصمیم‌گیری ۰/۶۱، برنامه‌ریزی ۰/۵۷، شناخت اجتماعی ۰/۴۳، توجه پایدار ۰/۵۳ و انعطاف‌پذیری شناختی ۰/۴۵ به‌دست آمد (نجاتی، ۱۳۹۲). در مطالعه‌ی حاضر

1 Cognitive Abilities Questionnaire
2 inhibitory control
3 selective attention
4 decision making
5 sustained attention
6 social cognition

۱۴۶ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

ثبات درونی به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ و زیرمؤلفه‌ها به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۰، ۰/۶۸، ۰/۶۳، ۰/۶۹، ۰/۶۸ و ۰/۷۰ به دست آمد.

پرسشنامه پنج وجهی بهوشیاری^۱ (FFMQ): این پرسشنامه را بایر، هاپکینز، کریتمیر، اسمیت و همکاران^۲ (۲۰۰۶) تدوین کرده‌اند. فرم انگلیسی این پرسشنامه ابتدا ۷۷ گویه بود که به ۳۹ گویه کاهش یافت. این پرسشنامه پنج عامل مشاهده، توصیف، عمل از روی آگاهی، قضاوت نکردن و عدم واکنش را بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=هرگز یا خیلی به ندرت تا ۵=اغلب اوقات یا همیشه) می‌سنجد. براساس نتایج همسانی درونی عامل‌ها مناسب بود و ضریب آلفا در گستره‌ای بین ۰/۷۵ (عامل عدم واکنش) تا ۰/۹۱ (عامل توصیف) قرار داشت (بائر و همکاران، ۲۰۰۶). همچنین در مطالعه‌ای که بر روی اعتباریابی و پایایی پرسشنامه در ایران انجام گرفت، ضرایب همبستگی آزمون - بازآزمون پرسشنامه‌ی FFMQ در نمونه‌ی ایرانی با ضریب آلفای در حد قابل قبولی بین ۰/۵۵ (عامل عدم واکنش) ۰/۸۳ (عامل توصیف) به دست آمد (احمدوند، ۱۳۹۰). ثبات درونی کل مقیاس بر اساس نمونه‌ی پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ و عامل‌های آن به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۸۸، ۰/۸۲، ۰/۸۵ و ۰/۶۱ به دست آمد.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های جمعیت‌شناختی، میانگین سنی دانشجویان ۲۱/۳۲ بود (۵۹/۲ درصد زن و ۴۰/۸ درصد مرد). از بین افراد شرکت‌کننده ۹۳/۴ درصد مجرد، ۶/۳ درصد متأهل و ۰/۳ درصد مطلقه بودند. مدرک تحصیلی افراد حاضر در پژوهش نیز بدین صورت بود: ۸/۴ درصد دارای مدرک کاردانی، ۶۸/۴

1 Five Facet Mindfulness Questionnaire

2 Krietemeyer & Toney

درصد کارشناسی، ۲۰/۳ درصد کارشناسی ارشد و ۲/۹ درصد دکتری بودند. دانشگاه محل تحصیل شرکت‌کنندگان نیز از این قرار بود: ۴۶/۱ درصد دانشگاه خوارزمی، ۲۱/۱ درصد تهران، ۵/۵ درصد شریف، ۲/۹ درصد امیرکبیر، ۱/۶ درصد علم و صنعت، ۳/۷ درصد علامه، و ۱۹/۲ درصد از سایر دانشگاه‌های سراسری تهران. براساس مندرجات جدول شماره‌ی (۱) نتایج آزمون همبستگی و شاخص‌های توصیفی متغیرها نشان داد که تکانشگری ($r=0/22$, $p<0/01$) و کارکردهای اجرایی ($r=0/36$, $p<0/01$) به جزء خرده‌مقیاس شناخت اجتماعی با رفتارهای پرخطر رابطه‌ای مثبت و معنادار دارند. بین بهوشیاری زمینه‌ای ($r=-0/18$, $p<0/01$) و خرده‌مقیاس‌های توصیف و عمل همراه با آگاهی با رفتارهای پرخطر، رابطه‌ای منفی و معنادار وجود دارد ($P<0/01$). همچنین متغیرها همبستگی بالاتر از ۰/۷ نداشته و پژوهش حاضر از مفروضه‌ی هم‌خطی تخطی نکرده است و می‌توان آن‌ها را وارد تحلیل نمود.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرها

متغیر	رفتارهای پرخطر	تکانشگری	کارکردهای اجرایی	بهوشیاری زمینه‌ای
رفتارهای پرخطر (نمره کل)	۱	**۰/۲۲	**۰/۳۶	** -۰/۱۸
تکانشگری (نمره کل)	**۰/۲۲	۱	۰/۳۵	-۰/۱۳
کارکردهای اجرایی (نمره کل)	**۰/۳۶	۰/۳۵	۱	-۰/۵۷
بهوشیاری زمینه‌ای (نمره کل)	** -۰/۱۸	-۰/۱۳	-۰/۵۷	۱
میانگین	۷۸/۹۷	۶۹/۸۴	۷۵/۰۴	۱۲۶/۹۹
انحراف استاندارد	۲۳/۰۱	۶/۳۷	۱۵/۱۳	۱۵/۳۹

** سطح ۰/۰۱ معناداری

۱۴۸ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

در ادامه رگرسیون چندگانه سلسله مراتبی اجرا شد. در توضیح مندرجات جدول شماره (۲) مفروضه‌ی نرمال بودن توزیع با آزمون کلموگروف-اسمیرنف بررسی شد که با در نظر گرفتن سطح معناداری $P > 0/05$ ، می‌توان نتیجه گرفت که توزیع نرمال است. علاوه‌براین، مقادیر آماره تحمل در بازه $0/87$ تا $0/66$ برآورد شد و مقادیر VIF در بازه $1/14$ تا $1/51$ به دست آمد که نشان می‌دهد مفروضه‌ی هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین رعایت شده است.

جدول ۲. آزمون کلموگروف-اسمیرنف به منظور بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیرها	میانگین	تعداد	سطح معناداری
رفتارهای پرخطر	۷۸/۹۷	۳۸۰	۰/۰۷
تکانشگری	۶۹/۸۴	۳۸۰	۰/۳۷
کارکردهای اجرایی	۷۵/۰۴	۳۸۰	۰/۸۱
بهوشیاری زمینه‌ای	۱۲۶/۹۹	۳۸۰	۰/۱۸

بر اساس مندرجات جدول شماره (۳) در گام اول متغیر تکانشگری وارد مدل شد و این مدل ۴ درصد از واریانس رفتارهای پرخطر را تبیین کرد. در گام دوم کارکردهای اجرایی و در گام سوم نیز بهوشیاری زمینه‌ای وارد مدل شد و ۱۴ درصد از واریانس رفتارهای پرخطر با این مدل تبیین شد. بنابراین، بر اساس گام سوم می‌توان گفت که در مدل رگرسیونی حاضر فقط متغیر کارکردهای اجرایی، پیش‌بینی کننده مثبت و معنی‌دار رفتارهای پرخطر در جوانان است.

جدول ۳. خلاصه مدل و ضرایب رگرسیون چندگانه سلسله مراتبی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر

متغیرها	مقدار B	β	T	Sig	R	R ²	F	Sig
مقدار ثابت	۲۴/۰۲	-	۱/۸۹	۰/۰۵۹	۰/۲۱	۰/۰۴	۱۸/۸۵	۰/۰۰۱
تکانشگری	۰/۷۸	۰/۲۱	۴/۳۴	۰/۰۰۱				
تکانشگری	۰/۳۶	۰/۱۰	۱/۹۸	۰/۰۴۸	۰/۳۷	۰/۱۴	۳۰/۹۷	۰/۰۰۱
کارکردهای اجرایی	۰/۴۹	۰/۳۲	۶/۴۱	۰/۰۰۱				
تکانشگری	۰/۳۵	۰/۰۹	۱/۹۰	۰/۰۵۷	۰/۳۷	۰/۱۴	۲۰/۷۵	۰/۰۰۱
کارکردهای اجرایی	۰/۵۳	۰/۳۵	۵/۶۲	۰/۰۰۱				
بهوشیاری زمینه‌ای	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۶۴	۰/۵۲۰				

متغیر پیش‌بینی شونده: رفتارهای پرخطر

بحث و نتیجه‌گیری

دوران جوانی به دلیل ویژگی‌های خاص جسمانی و روانی از پرخطرترین دوره‌های بروز رفتارهای پرخطر محسوب می‌شود (خجندی و همکاران، ۱۳۹۷). طبق یافته‌های به‌دست آمده بین تکانشگری و رفتارهای پرخطر رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. از مطالعات همسو با نتیجه‌ی این فرضیه می‌توان به بررسی رینولدز و همکاران (۲۰۱۹)، استاماتز و لائو-باراکو (۲۰۱۷) و تیموری و همکاران (۱۳۹۸) اشاره نمود. تکانشگری خطرپذیری در جهت کسب لذت را افزایش می‌دهد؛ به‌طوری‌که افراد برای رسیدن به لذت و درآمدن از یکنواختی به اعمالی همچون مصرف نوشیدنی‌های الکلی، سیگار، مواد مخدر، رفتارهای جنسی نایمن یا سایر رفتارهای پرخطر دست می‌زنند. افراد با تکانشگری میزان پیامدها و عواقب منفی رفتارهای پرخطر خود را کم و ناچیز تلقی می‌کنند. برای مثال آن‌ها گه‌گاه الکل یا مواد مخدر مصرف می‌کنند و یا در رفتارهای جنسی نایمن درگیر می‌شوند. این درحالی است که آن‌ها با

۱۵۰ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

افکار غیر منطقی‌ای مانند "با تفریحی مصرف کردن که معتاد نمی‌شوم" یا "با یکبار که اتفاقی نمی‌افتد" خود را از عواقب و پیامدهای چنین رفتارهایی مصون می‌پندارند (تیموری و همکاران، ۱۳۹۸). اگر فردی تکانشگری حرکتی بیشتری را گزارش کند، احتمال اینکه بدون فکر عمل کند بیشتر است. بنابراین، این احتمال وجود دارد که این افراد پیش از در نظر گرفتن عواقب منفی ناشی از انجام رفتارهای پرخطر، بیشتر مرتکب آن رفتارها شوند. این رفتار "لحظه‌ای" توضیح مناسبی است برای این مسئله که چرا تکانشگری حرکتی بیشتر عموماً با انواع رفتارهای پرخطر در ارتباط است. در بحث تکانشگری شناختی و برنامه‌ریزی جای تعجب نیست اگر افرادی که در تصمیم‌گیری و تمرکز مشکل دارند و توانایی لازم برای برنامه‌ریزی و تفکر دقیق را ندارند، مرتکب رفتارهای پرخطر شوند. در توضیح متغیر کارکرد اجرایی با رفتارهای پرخطر رابطه‌ی مثبت و معنادار گزارش شده است (استاماتز و لائو-باراکو، ۲۰۱۷). پژوهش‌های هایشی و همکاران (۲۰۱۷)، رینولدز و همکاران (۲۰۱۹)، کلارو و همکاران (۲۰۱۹) و پیچ و همکاران (۲۰۱۸) همسو با نتایج پژوهش حاضر است. پیچ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود دریافتند که جوانان با سطح کارکردهای اجرایی پایین‌تر گرایش بیشتری به مصرف الکل، ماری‌جوآنا، مصرف مواد مخدر و رفتارهای جنسی ناپایمن (مانند تعدد شرکای جنسی) دارند. آن‌ها همچنین بیان می‌کنند که انتخاب رفتارهای پرخطرتر ممکن است نشان‌دهنده‌ی تلاش برای خودتنظیمی از طریق مصرف مواد مخدر یا نقص‌های شناختی در تصمیم‌گیری و کنترل مهارتی باشد. برای بسیاری از جوانان رفتارهای پرخطر ممکن است در شرایط استرس‌زا و هیجانی تجربه شود؛ بنابراین، تعامل بین هیجان منفی و نقص کارکردهای

اجرائی احتمال رفتارهای پرخطر را افزایش می‌دهد. افرادی که فاقد مهارت‌های کارکردی اجرائی هستند مستعد به کارگیری راهبردهای مقابله‌ای ناسازگارانه‌اند؛ زیرا مؤلفه‌های اساسی کارکردهای اجرائی (نظیر حافظه‌ی فعال، بازداری رفتاری و انتقال‌پذیری) از خودتنظیمی برخوردارند (کلارو و همکاران، ۲۰۲۰). در تبیین فرضیه‌ی سوم می‌توان گفت که بین بهوشیاری زمینه‌ای و عامل‌های توصیف و عمل با آگاهی با رفتارهای پرخطر رابطه‌ی منفی و معنادار وجود دارد. نتایج پژوهش شوک و همکاران (۲۰۱۹)، سینگل و همکاران (۲۰۱۹)، پژوهش هینز و همکاران (۲۰۱۶) همسو با نتایج پژوهش حاضر هستند. بهوشیاری بر پذیرش کامل تجربه‌ها بدون هرگونه مقاومت و دفاع تأکید دارد؛ برای مثال افراد برای اجتناب از برخی رنج‌ها یا تجارب در زندگی به مصرف نوشیدنی‌های الکلی یا موادمخدر روی می‌آورند (کامران، ۱۳۹۷). شناسایی و برجسب زدن بر تجربه‌های درونی توانایی فرد را در پاسخ به آن‌ها به روش‌های تکانشی تسهیل می‌نماید. جوانان سعی دارند تا با مصرف مواد مخدر، الکل و سیگار هیجان‌های ناخواسته‌ی درونی خود را کاهش دهند و راهبردهای مقابله‌ای ناسازگارانه به کار گیرند (سینگل و همکاران، ۲۰۱۹). افزایش بهوشیاری گرایش به رفتارهای تکانه‌ای را که رفتارهای پرخطر (مانند مصرف الکل و موادمخدر، روابط جنسی ناایمن و ...) را تداوم می‌بخشد، متوقف می‌کند (شوک و همکاران، ۲۰۱۹). از آنجایی که افراد حاضر در این پژوهش نمره‌ی بالایی را در بهوشیاری زمینه‌ای گزارش کردند، می‌توان این‌گونه تبیین کرد که افراد بهوشیارتر در مقایسه با افراد کمتر بهوشیار آگاهی بالایی از رفتارهای روزمره‌ی خود دارند. آن‌ها آگاهی بیشتری از بطن شناختی و رفتاری خود و بینش بیشتری نسبت به پیش‌سازهای رفتاری دارند (بروان و رایان، ۲۰۰۳). به طور کلی نتایج پژوهش نشان داد که کارکردهای اجرائی توان پیش‌بینی رفتارهای پرخطر را در سطح معناداری دارد. پژوهش‌های پیشین همبستگی زیادی از مقیاس تکانشگری با رفتارهای

۱۵۲ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

پرخاطر را نشان دادند. تحقیقات قبلی عموماً توجه اندکی به بررسی ساختارهای شناختی و سازه شخصیتی تکانشگری در بروز رفتارهای پرخاطر داشته‌اند. به‌طور خاص، نقص در کارکردهای اجرایی موجب ضعف در خود کنترلی و بازداری می‌شود و نهایتاً منجر به افزایش دفعات اعمال و رفتارهای پرخاطر خواهد شد (رینولدز و همکاران، ۲۰۱۹). کارکردهای اجرایی رابطه‌ی قوی‌تری با بروز رفتارهای پرخاطر دارند و در افزایش ظرفیت خودتنظیمی نقش مهمی ایفا می‌کنند. این کارکردها به افراد اجازه می‌دهند تا با رفتاری هدفمند و خود تنظیمی به انجام کاری اقدام کنند و به دنبال آن رفتارهای پرخاطر کاهش می‌یابد (لازاروس و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین مطالعات تصویربرداری عصبی نشان می‌دهد که تمرین‌های کارکردهای اجرایی موجب فعال‌سازی در قشر پیش‌پیشانی می‌شود و نیز افزایش تراکم گیرنده‌های دوپامین در قشر پیش‌پیشانی در پایدار ماندن اثرات تمرین‌های کارکردهای اجرایی موثر است (هایاشی و همکاران، ۲۰۱۷). شناسایی عوامل بالقوه مانند تکانشگری، کارکردهای اجرایی و بهوشیاری زمینه‌ای خود گزارش شده این امکان را فراهم می‌کند که به‌طور بالقوه مداخله صورت پذیرد و در نتیجه از جوانانی که بیشتر در معرض خطر انجام رفتارهای پرخاطر هستند، حمایت متمرکزی شود.

به امید اینکه تلاش‌های صورت گرفته برای دقیق و روشن بودن پژوهش حاضر مثمر ثمر بوده باشد؛ اما ناگزیر در این پژوهش نیز مانند سایر تحقیقات محدودیت‌هایی وجود داشت از جمله اینکه استفاده از پرسشنامه که شیوه‌ی خود گزارش‌دهی و اینترنتی برای جمع‌آوری داده‌ها بود خالی از سوگیری در پاسخ‌دهی نیست. یکی دیگر از محدودیت‌ها انجام پژوهش بر روی دانشجویان بود که با محدودیت تعمیم به دیگر گروه‌های جامعه روبروست. پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابه بر روی گروه‌های دیگری از جوانان نیز انجام شود و نتایج به‌دست آمده با یکدیگر مقایسه شوند. در نهایت طراحی ابزارها یا برنامه‌های

توان‌بخشی بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای اجرایی، برگزاری کارگاه‌های مناسب برای دانشجویان در جهت آموزش مهارت‌های بهوشیاری زمینه‌ای و نیز مداخلات شناختی جهت کاهش و یا کنترل رفتارهای پرخطر در میان جوانان پیشنهاد می‌شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از دانشجویان عزیزی که در این پژوهش همکاری کردند و پرسشنامه‌ها را به طور کامل پاسخ دادند تشکر و قدردانی نمایند.

منابع

- تیموری، سعید، رضایی، فاطمه و یزدان پناه، فرشته. (۱۳۹۸). رابطه سیستم‌های مغزی رفتاری و تکانشگری با رفتارهای جنسی پرخطر. *رویش روان‌شناسی*، ۱۰(۴۳)، ۴۷-۵۴.
- جاوید، محبوبه؛ محمدی، نوراله، رحیمی، چنگیز. (۱۳۹۱). ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی یازدهمین ویرایش مقیاس تکانشگری بارت. *فصلنامه روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۲(۸)، ۲۳-۳۴.
- خجندی، غلامعلی؛ بانسی، محمدرضا؛ شریفی، حمید و محسنی، شکراله. (۱۳۹۷). بررسی شیوع رفتارهای پرخطر در دانشجویان دانشگاه‌های آزاد و پیام نور شهرستان رودان. *مجله طب پیشگیری*، ۵(۲)، ۴۴-۵۲.
- زاده محمدی، علی؛ حمدآبادی، زهره و حیدری، محمود. (۱۳۹۰). تدوین و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)*، ۱۷(۳)، ۲۱۸-۲۲۵.
- کامران، میترا. (۱۳۹۷). بهوشیاری در متخصصان سلامت روان: مطالعه مروری. *رویش روان‌شناسی*، ۲(۲۳)، ۶۱-۷۸.
- کلوانی، محمد. (۱۳۹۶). *آزمون برازندگی نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده جهت پیش‌بینی رفتارهای پرخطر و تکانشگری*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون.
- نجاتی، وحید. (۱۳۹۲). پرسشنامه توانایی‌های شناختی: طراحی و بررسی خصوصیات روانسنجی. *تازه‌های علوم شناختی*، ۱۵(۲)، ۱۱-۱۹.

۱۵۴ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

- Baer, R., Smith, G., Hopkins, J., Krietemeyer, J., & Toney, L. (2006). Using self-report assessment methods to explore facets of mindfulness. *Assessment*, 13(1), 27-45.
- Brown, K., & Ryan, R. (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological well-being. *Personality and Social Psychology*, 84(4), 822-848.
- Claro, A., Dostaler, G., Steven, R., & Shaw, S. (2020). Clarifying the relationship between executive function and risky behavior engagement in adolescents. *Contemporary School Psychology*, 10(2), 89-101.
- Hayashi, Y., Rivera, E., Modico, J., Foreman, A.M, A., & Wirth, O. (2017). Texting while driving, executive function, and impulsivity in college students. *Accident Analysis and Prevention*, 102(4), 72-80.
- Heppner, W., Spears, C., Correa-Fernández, V., Castro, Y., Li, Y., Guo, B., et al. (2016). Dispositional mindfulness predicts enhanced smoking cessation and smoking lapse recovery. *The Society of Behavioral Medicine*, 50(3), 337-47.
- Herman, A., Critchley, H., & Duka, T. (2018). Risk-taking and impulsivity; the role of mood states and interception. *Frontiers in Psychology*, 29(9), 1625-1632.
- Javid, M., Mohammadi, N., Rahimi, Ch. (2012). Psychometric properties of an Iranian version of the Barratt Impulsiveness Scale-11 (BIS-11). *Journal of Psychological Models and Methods*, 2(8), 23-34. (Text in Persian)
- Kalvani, Mohammad. (2017). *Examining the Fitness of "Theory of Planned Behavior" to Predict High Risk Behavior and Impulsivity*, General Psychology, Salman Farsi University, Iran. (Text in Persian)
- Kamran, Mitra. (2018). Mindfulness in mental health professionals: a review study. *Rooyesh-e Ravanshenasi*, 7 (2), 61-78. (Text in Persian)
- Khojandi, Gh. A., Banashi, M. R., Sharifi, H., Mohseni, Sh. (2019). High-risk behaviors prevalence among Islamic Azad and Payame Noor University students in Roudan. *Journal of Preventive Medicine*, 5(2), 44-52. (Text in Persian)
- Korn, L., & Bonny-Noach, H. (2018). Gender differences in deviance and health risk behaviors among young-adults. *Substance Use & Misuse*, 53(1), 59-69.

- Lazuras, L., Rowe, R., Poulter, D., Powell, P., & Ypsilanti, A. (2019). Impulsive and self-regulatory processes in risky driving among young people: a dual process model. *Frontiers in Psychology*, 10(2),1-12.
- Lee, J. Y., Brook, J. S., Pahl, K., & Brook, D. W. (2018). Sexual risk behaviors in African American and Puerto Rican women: Impulsivity and self-control. *Preventive Medicine Reports*, 10(5),218-220.
- Nejati, V. (2013). Cognitive Abilities Questionnaire: Development and Evaluation of Psychometric Properties. *Advances in Cognitive Sciences*, 15 (2),11-19. (Text in Persian)
- Patton, J., Stanford, M., & Barrett, E. (1995). Factor structure of the Barrette Impulsiveness Scale. *Clinical Psychology*, 51(6),768-74.
- Piche, J., Kaylegian, J., Dale Smith, D., & Hunter, J. (2018). The relationship between self-reported executive functioning and risk-taking behavior in urban homeless youth. *Behavioral science*,8(1),29-38.
- Pokhrel, P., Herzog, T., Black, D., Zaman, A., Riggs, N., & Sussman, S. (2013). Adolescent Neurocognitive Development, Self-Regulation, and School-Based Drug Use Prevention. *Prevention Science*, 25(12), 218-228.
- Regan, T., Harris, B., Van Loon, M., Nanavaty, N., Schueler, J., Engler, S., et al. (2020). Does mindfulness reduce the effects of risk factors for problematic smartphone use? Comparing frequency of use versus self-reported addiction. *Addictive Behaviors*,108(26),1-8.
- Reynolds, w., miller, a., whiteside, m., & combs, d. (2019). Executive function, impulsivity, and risky behaviors in young adults. *Neuropsychology*, 33(2),212-221.
- Rowe, K., Duta, M., Demeyere, N., Wagner, R., Pettifor, A., Kahn, K., Et Al. (2020). The relationship between executive function, risky behaviour and HIV in young women from the hptn680 study in rural South Africa. *Aids Care*, 13(50),1-12.
- Shook, N., Delaney, R., Delaney, R.K, Strough, J., Wilson, J., Sevil, B., Et Al. (2019). Playing It Safe: Dispositional mindfulness partially accounts for age differences in health and safety risk-taking propensity. *Current Psychology*, 25(10),143-155.

۱۵۶ نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های مقابله‌ای در پیش‌بینی پرخاشگری...

- Single, A., Bilevicius, E., Johnson, E., & Keough, M. (2019). specific facets of trait mindfulness reduce risk for alcohol and drug use among first-year undergraduate students. *Mindfulness*, 74(10),224-235.
- Stamates, A., & Lau-Barraco, C. (2017). Impulsivity and risk-taking as predictors of alcohol use patterns and alcohol related-problems. *Addiction Research & Theory*, 42(7),1-8 .
- Szeto, E., Schoenmakers, T., Mheen, D., Snelleman, M., Andrew, J., & Waters, A. (2019). Associations between dispositional mindfulness, craving, and drinking in alcohol-dependent patients: An ecological momentary assessment study. *Psychology of Addictive Behaviors*, 33(5),431-441.
- Teimory, S., Ramezani, F, Yazdanpanah, F. (2019). The relationship between behavior brain systems and impulsivity with high-risk sexual behavior. *Rooyesh-e-Ravanshenasi*, 8 (10),47-54. (Text in Persian).
- Zadeh Mohammadi, A., Ahmadabadi, Z., Heidari, M. (2011). Construction and Assessment of Psychometric Features of Iranian Adolescents Risk-Taking Scale. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 17 (3),218-225.

© 2021 Alzahra University, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BYN4.0 license) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

The Role of Impulsivity, Executive Functions and Dispositional Mindfulness in the Occurrence of Risky-Taking Behaviours of Young People

Marzieh Asghari¹, Mohammad Hosein Abdollahi^{2*},
Mahnaz Shahgholian³

Abstract

The aim of this study was to investigate the role of impulsivity, executive functions and dispositional mindfulness in the occurrence of risky-taking behaviors in young people. This study was a descriptive and correlational study. The statistical population of the study included students of Tehran Universities in 2020-2021. By using available sampling method through online calling, 380 students participated in the study. They responded to the Iranian Adolescents Risk Scale, the Barrat Impulsivity, the Cognitive Ability Questionnaire and the Five Facet Mindfulness Questionnaire. Data were analyzed using correlation tests and hierarchical multiple regression analysis. The results showed that there was a positive and significant relationship between impulsivity and executive functions (except social cognition) and risky-taking behaviors. There was also a negative and significant relationship between risky-taking behaviors with dispositional mindfulness and factors of describing and action with awareness. Regression results showed that executive functions significantly predicted the tendency to risky-taking behaviors in young people. The obtained results can be used to determine educational and treatment priorities in order to help prevent and control such risky-taking behaviors in young people.

Keywords: *Impulsivity, executive functions, dispositional mindfulness, risky-taking behaviors*

¹M.A Student of Psychology, Department of Psychology, Kharazmi University, Karaj, Iran. m.asghari6465@gmail.com

²(Corresponding Author). Associate Professor, Department of Psychology, Kharazmi University, Karaj, Iran abdollahimh@yahoo.fr

³ Assistant Professor, Department of Psychology, Kharazmi University, Karaj, Iran. mshahgholian@gmail.com